

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 2751

Tarih : 07.11.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

31/5/2006 tarihli ve 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda, Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifim gerekçeleriyle birlikte ekte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim.

Keziban KONUKCU KOK

İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 10-11-2023	Esas No: 2/1754

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LTGI
0 7 Kasım 2023
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
0 7 Kasım 2023
No: 319815

GENEL GEREKÇE

Sosyal güvenlik sisteminin doğru yönetilmesi, yurttaşların güvenceli bir çalışma ve emeklilik yaşamına kavuşturulması hükümetlerin sorumluluğunda iken, 23 yılı aşkın süredir çalışan, istihdam yaratan, ekonomiye katkı sağlayıp vergisini ödeyen esnaflık yaptığı kesinleşen 500 bini aşkın yurttaşımız bütün sigortalılık şartlarını yerine getirmelerine rağmen BAĞ-KUR'a kaydı resen yapılmadığı için geçmişteki hizmet yılları dikkate alınmayıp BAĞ-KUR'lu sayılmamış, sosyal güvenceden yoksun, yaşları 50 ila 65 yaş aralığında emeklilikten mahrum bırakılarak mağdur olmalarına neden olunmuştur. Öte yandan; resen kayıt yapmak devletin yükümlüğü iken ödeme yapılmadığı gerekçesi ile açılan kayıtlarda silinmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu resen tescil görevini ilgili kurumlardan gelen belge ve bilgilere göre yaptığından ve belge-bilgi de gelmediğinden, resen tescil işlemi yapılamadığı için sonradan hak iddia etme durumu ortaya çıkmaktadır. Nitekim birçok esnafın vergi kaydı daha önce olmasına rağmen sigortalılık kaydı ilgili yasa gereği daha sonra başlatılmıştır. Burada iki kritik tarih ön plana çıkmaktadır; bunlardan biri 4.10.2000 ikincisi ise 01.10.2008 tarihleridir. Bahsi geçen tarihlerde çıkan kanun ile 4 Ekim 2000 tarihinden evvel vergi ve oda kaydı olduğu halde sigorta tescilini yapmayanların sigortalılık başlangıç tarihi 4 Ekim 2000 tarihi itibarıyla başlatılacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı şekilde 1 Ekim 2008 öncesi sigorta tescili yapmayan esnaf ve sanatkarların kaydı da yine 1 Ekim 2008 itibarıyla yapılmıştır.

Kayıt ve tescili 04.10.2000 tarihi ve sonrasında olan BAĞ-KUR sigortalılarının en büyük sorunlarından birisi; 04.10.2000'den önceki sigortalı sayılmayı gerektiren vergi, oda sicil kayıtları olsa dahi, bu kayıtlara göre SGK tarafından hizmet verilmemesi ve sigorta başlangıçlarının SGK tarafından 04.10.2000'den öncesine götürülebilmesidir. Bu uygulamanın dayanağı ise 04.10.2000 tarihli ve 619 sayılı KHK'nın geçici 1'inci maddesinde yer alan; 04.10.2000 tarihine kadar kayıt ve tescilini yaptırmamış olan sigortalıların her türlü sigortalılık haklarının ve mükellefiyetlerinin 04.10.2000'den itibaren başlatılacağı hükmüdür. 619 sayılı KHK'nın bütün hükümleri, Anayasa Mahkemesi'nin 26.10.2000 günlü kararıyla iptal edilince, anılan KHK ile Bağ-Kur'lulara getirilen; "04.10.2000'e kadar tescil yaptırmayanların sigortalılıkları 04.10.2000'den başlar" şeklinde özetlenebilecek ve hukuki dayanaktan yoksun kalan hükmü olmuştur.

24.8.2000 günlü, 619 sayılı "Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu, Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesi ile Anayasa

Mahkemesince iptal edilmesine rağmen, adı geçen KHK’da yer alan 04.10.2000’e kadar tescil yaptırmayanların sigortalılıkları 04.10.222’den başlar hükmü ile diğer hükümleri, 02.08.2003 tarihli ve 4956 sayılı Yasaya kadar Bağ-Kur tarafından uygulanmaya devam edilmiştir.

Bir diğer husus ise; 04.10.2000 ile 02.08.2003 arasında kurum girişi olanlar mahkeme yolu ile 20.04.1982 – 04.10.2000 arasındaki haklarına kavuşabilmekte 03.08.2003 tarihinden sonra kurum kaydı olanlar 20.04.1982 – 04.10.2000 arasındaki haklarına erişememektedir. Mahkeme kararları da göstermektedir ki; çalışma yıllarının tescil hakkı yasa ile engellenmektedir.

Öte yandan, birtakım kanunlarla borçlanma yoluyla sigortalılık sürelerinin değerlendirilmesine ilişkin yasal düzenlemeler yapılmış ancak bu yasal düzenlemelerden bilgisi olmayan veya başvuru süresini kaçıran ya da maddi imkansızlıklar ve ödeme güçlüğü nedeni ile biriken borçların tamamının kısa bir sürede ödenmesinin istenmesinden dolayı bu imkanları kaçıran birçok esnaf ve sanatkâr prim borçlarını ödeyememiş olmalarından dolayı şu anda emekliliğe hak kazanamamaktadırlar.

Bağ-Kur’lu EYT’lilerin beklentisi durdurulan sigortalılık sürelerini borç yapılandırması kapsamında ucuz şartlarda ihya ederek emekli olabilmektir. Ancak borç yapılandırma kanununda Bağ-Kur’lulara bu hak tanınmamıştır. Bağ-Kur’luların ihya yoluyla prim borçlarını ödemeleri halinde ödeme tutarları sürekli güncel rakam üzerinden hesaplandığından artmakta, bu nedenle Bağ-Kur sigortalıları hem 9000 gün-7200 gün şartları ile fazla prim ödemeye mahkum bırakılırken aynı zamanda geçmiş dönem için ödeme imkanının önü kapatılarak mağdur olmalarına neden olunmaktadır.

Sonuç olarak, tescil mağduriyeti yaşayan birçok BAĞ-KUR’unun dayanağı resmî makamlardan alınan belge ve bilgilerdir. Mağduriyetlerine çözüm bekleyen yüzbinlerce esnaf, sanatkar 2000 öncesi tescil mağduriyetinin giderilmesini, prim gün sayısının eşitlenmesini ve ihya kolaylığı getirilmesini beklemektedir.

Emeği güvensizleştiren yürürlükteki politikalardan kaçınmak sosyal devlet anlayışının gereğidir. BAĞ-KUR’luların kazanılmış haklarını yok sayan, emekçiler aleyhine uygulanan ekonomi politikalar ile hükümet sosyal devlet anlayışından ve sosyal güvenlik politikasından daha fazla uzaklaşmış olacaktır.

Anayasanın “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliğı sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar” hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla 1 Ekim 2008 tarihinden önceki dönemler için vergi kaydı, oda ve sicil kayıtları olduğu halde Bağ-Kur kaydı olmayan binlerce vatandaşımızın mağdur olmaması, sosyal güvenlik hakkını kullanabilmeleri için geriye dönük olarak borçlarının faizsiz bir şekilde ödenmesine olanak sağlanması gerekmektedir.

Teklifimiz ile 1 Ekim 2008 tarihinden önceki dönemlerde vergi kaydı veya şirket ortaklığı olduğu halde BAĞ-KUR kayıt ve tescilini yaptırmamış olanlara, işe başlama tarihleri otomatik olarak sehven silinen, hesapları dondurulan vatandaşlara tekrar aynı hakkın geri verilmesi ve geriye dönük borçlarının faizsiz bir şekilde ödenmesinin sağlanarak, esnaf, sanaktar veya şirket ortaklığı olan yurttaşlarımızın karşı karşıya kaldığı ayrımcılık, adaletsizlik ve hukuksuzluğun ortadan kaldırılarak tüm emekliler arasında hak ve yükümlülükte hukuksal eşitliğin sağlanması kişilerin Anayasal hakkının ihlalinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 1 Ekim 2008 tarihinden önceki dönemler için vergi kaydı, oda ve sicil kayıtları olduğu halde Bağ-Kur kaydı olmayan binlerce vatandaşımızın mağdur olmaması, sosyal güvenlik hakkını kullanabilmeleri için vergi mükellefiyet süreleri için talepte bulunmaları hâlinde geriye dönük olarak borçlarının faizsiz bir şekilde ödemesine olanak sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 2- 1 Ekim 2008 tarihinden önceki dönemlerde vergi kaydı veya şirket ortaklığı olduğu halde işe başlama tarihleri otomatik olarak sehven silinen esnaflarımızın yaşamış oldukları mağduriyetlerin giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 3- 1 Ekim 2008 tarihinden önceki dönemlerde vergi kaydı veya şirket ortaklığı olduğu halde BAĞ-KUR hesapları dondurulan vatandaşlarımızın talepte bulunmaları hâlinde geriye dönük olarak borçlarının faizsiz bir şekilde ödemesine olanak sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

SOSYAL SİĞORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİĞORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 24- 4’üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlardan, 2/9/1971 tarihli ve 1479 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununa göre sigortalılık niteliği taşıdıkları hâlde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kayıt ve tescilini yaptırmamış sigortalılar; 1/10/2008 öncesi vergi mükellefiyet süreleri için talepte bulunmaları hâlinde borçlandırılır. Vergi mükellefiyet sürelerinin tamamı için 80 inci maddenin ikinci fıkrasının (a) bendine göre talep tarihindeki prime esas kazancının %32’si üzerinden ve borçlanma tutarı hesaplanır ve sigortalıya tebliğ edilir. Borçlanma tutarının tespitinde, bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki süreler için faiz veya gecikme zammı gibi ferî amme alacakları hesaba katılmaz. Borçlanma tutarının tamamının sigortalı tarafından tebliğ tarihinden itibaren iki yıl içinde ödenmesi hâlinde, bu süreler sigortalılık süresi kapsamında değerlendirilir. Sigortalıya tebliğ edilen borç tutarının tamamının bu süre içerisinde ödenmemesi hâlinde, toplam borçlanma tutarı içerisinde ödenen tutarın oranına karşılık gelen süre sigortalılık süresi kapsamında değerlendirilir.”

MADDE 2- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 25- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre sigortalı sayılanlardan, Kuruma kayıt ve tescilleri yapıldığı hâlde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar prim borcu bulunması sebebiyle sigortalılık süreleri durdurulanların, talepte bulunmaları ve talep tarihinde 80 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca belirlenecek prime esas kazanç tutarı üzerinden hesaplanacak borç tutarını tebliğ tarihinden itibaren altı ay içinde ödemeleri hâlinde, bu süreler sigortalılık süresi olarak değerlendirilir. Borçlanma tutarının tespitinde, bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki süreler için faiz veya gecikme zammı gibi ferî amme alacakları hesaba katılmaz.”

MADDE 3- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 26- Mülga 18/1/1943 tarihli ve 4355 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Esnaf Odaları ve Ticaret Borsaları Kanunu, mülga 3/5/1949 tarihli ve 5373 sayılı Esnaf Dernekleri ve Esnaf Dernekleri Birlikleri Kanunu ve mülga 17/7/1964 tarihli ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununa göre; esnaf ve sanatkâr siciline veya odasına ya da her ikisine birden kayıtları bulunmakla birlikte üye kayıtlarının mevzuata uygun olarak yapılmadığının tespit edilmesi üzerine, Kuruma kayıt ve tescili yapılmakla birlikte 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılık süreleri geçersiz sayılarak iptal edilen sigortalıların, talepte bulunmaları ve geçmiş dönemlere ait sigorta prim borçlarını talep tarihinden itibaren bir yıl içinde tamamen ödemeleri hâlinde sigortalılıkları başlangıç tarihinden itibaren geçerli sayılır.

4 üncü ve 7 nci maddelere göre kayıt ve tescili yapıp tescil ve sürelerine esas kurum ve kuruluş üye kayıtlarının mevzuata uygun olarak yapılmadığının tespit edilmesi üzerine sigortalılıkları geçersiz sayılarak iptal edilenlerin, tescillerinin yapıldığı tarihten bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen sürelerle ait prim borçlarının, talep tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenmesi koşuluyla, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki sigortalılıkları başlangıç tarihinden itibaren geçerli sayılır.

Birinci ve ikinci fıkra kapsamında hesaplanan borçlanma tutarının tespitinde, bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki süreler için faiz veya gecikme zammı gibi ferî amme alacakları hesaba katılmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.